

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประวัติศาสตร์ประเทศไทยได้ปรากฏเรื่องราวการต่อสู้ของบรรพบุรุษไทยที่มีมาหลายยุคสมัย สำหรับการต่อสู้เพื่อทำศึกสงครามผู้ที่มีความพร้อมในทุกด้านย่อมเป็นฝ่ายได้เปรียบ ซึ่งต้องมีความพร้อมทั้งในยามที่ศึกมาประชิดและในยามสงบ โดยต้องจัดเตรียมกำลังพลและหมั่นตรวจตราเนื่องจากกำลังพลเป็นกำลังอันสำคัญ แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของประเทศนั้นๆ ในเรื่องความสำคัญของการดำรงอยู่เป็นชาติอีกทั้งตัวผู้เป็นแม่ทัพจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถสูง มีอาณัติสิทธิ์เทียบขาดในการคุมกองทัพออกรบ จึงจะสามารถเป็นฝ่ายที่ได้ชัยชนะ การเตรียมกำลังรบพร้อมสรรพหรือไม่ จำเป็นต้องมีการตรวจตราหรือที่เราเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “การตรวจพล”

การร่ำตรวจพลมีที่มาจาก การตรวจตรากองทัพในยามบ้านเมืองเกิดศึกสงคราม โดยผู้ที่ทำหน้าที่ตรวจกองพลนั้นคือ กษัตริย์ ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นแม่ทัพการตรวจตรา การเตรียมความพร้อมของกองทัพนั้นมีความสำคัญมากตามตำราพิชัยสงครามของไทยได้กล่าวถึงการจัดการกองทัพนั้นต้องมีกำลังศึก 8 ประการ ได้แก่

“หัวศึกคือแม่ทัพ, มือศึกคือกองหัวป่า, ดินศึกคือช้างม้า, ตาศึกคือโหราจารย์, หูศึกคือกองสอดแนม, ปากศึกคือทูต, เขี้ยวศึกคือทหาร, กำลังศึกคือไพร่พล”

ตำราพิชัยสงครามได้กล่าวถึงการจัดการกองทัพและการเคลื่อนทัพไว้อย่างชัดเจนว่า

“กระบวนพยุหยาตราทัพต้องประกอบด้วยริ้วขบวน ขนาบ ขนานของเหล่าทหารตามลำดับเพียบพร้อมด้วยระเบียบวินัยอันดียิ่ง มีเสนาขุนาภาพเข้าทำศึก มียูทธนานาภาพอันเกรียงไกร มีเสบียงอาหารส่งกำลังอันบำรุงเสริมพลังรบอย่างพร้อมเพรียง ดังคำประพันธ์ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือสมุดไทยเรื่องตำราพิชัยสงครามเขียนไว้ว่า จัดแจงแต่งพยุห้* โยธา พลช้างพลม้า อิกพลรบครบครันจัดทหารชาญเข้มแข็งขยัน เร่งรัดเลือกสัน ผู้ไวผู้แ่วนแก่นการ เก่นไว้ให้เสร็จ** โดยवार สำเนียงเสียงสาร ให้อูการศึกทุกอัน ปืนใหญ่หน้าไม้เกาทัน ใหญ่น้อยจงสัน ให้เลือกแต่ล้วนหย่างดี แผลนหลาวทวนง้าวดาวจรี กันถศหัดถิ ทังไล่แลหนีเขี้ยวชาญฯ...”¹

* เขียนตามต้นฉบับ

** เขียนตามต้นฉบับ เสร็จ อ่านว่า เสร็จ

ตามตำราพิชัยสงครามซุนวูเป็นหนึ่งในตำรายุทธศาสตร์การทหารเล่มหนึ่งที่เก่าแก่ที่สุดในโลก โดยนับว่าเป็นตำราเล่มแรกและเล่มหนึ่งที่ประสบความสำเร็จอย่างสูงในเชิงยุทธศาสตร์ เป็นตำราที่ได้รับการยกย่องและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างว่าเป็นแม่แบบของการทำสงคราม ได้กล่าวว่

“...ที่ว่าแม่ทัพก็คือ สติปัญญา ศรัทธา เมตตา กล้าหาญ เข้มงวด...”

ในสูตรการทำสงครามของนโปเลียน ซึ่งเป็นแม่ทัพผู้ยิ่งใหญ่คนหนึ่งของโลก โดยพันเอกคอนราด ลานซา แห่งกองทัพสหรัฐอเมริกา ได้รวบรวมโดยนำข้อเขียนต่างๆของนโปเลียน จากบันทึกจดหมายโต้ตอบและจากการเขียนตามคำบอกของนโปเลียน เขียนเป็นหนังสือขึ้นใช้ชื่อว่า “สูตรการสงครามของนโปเลียน” ได้กล่าวถึงหลักการทำสงครามดังนี้

“นายพลดี กองนายทหารดี การจัดดี การฝึกดี วินัยเคร่งครัด เหล่านี้

ทำให้กองทัพดีโดยไม่ต้องคำนึงถึงวิถีทางที่เขาจะต่อสู้...”²

นอกจากนี้การำตรวจพลได้สืบเนื่องมาจากพระราชพิธีตรวจพลสวนสนามของไทย ซึ่งมีพิธีตรวจพลสวนสนามครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2451 ณ ท้องสนามหลวง เนื่องจากได้มีการปรับปรุงกิจการทหารให้ทันสมัยเป็นแบบแผนตามระบบสากล นับเป็นการตรวจพลสวนสนามที่ปรากฏหลักฐาน โดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเสด็จพระราชดำเนินตรวจพลด้วยพระองค์เอง จากจุดนี้เองที่นับเป็นการเริ่มต้นของการเตรียมความพร้อมด้วยการตรวจพล ซึ่งหลังจากนั้นได้มีการตรวจพลต่อมาอีกหลายครั้ง ทั้งนี้รวมถึงการสวนสนามด้วย เนื่องจากเป็นเหตุการณ์ที่มักจะต้องเกิดควบคู่กันไป โดยบรรดานายทหารหรือไพร่พลจะเป็นผู้ทำการสวนสนามและจอมทัพจะเป็นผู้ทำการตรวจพล ดังนั้นจึงเรียกรวมกันว่า “การตรวจพลสวนสนาม” ภายหลังจากต่อมาในปี พ.ศ. 2452 ได้มีการฝึกหัดทหารและเกิดการปฏิรูป เมื่อมีการประลองยุทธ์ที่ทุ่งพญาไท และได้มีการสวนสนามที่หน้าพระลานสวนดุสิตแสดงให้เห็นแสนยานุภาพของกองทัพไทยที่เพียบพร้อมไปด้วยระเบียบวินัย ศาสตร์อาวุธ-ยุทธภัณฑ์ และความสามารถในยุทธวิธี โดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จออกตรวจพลด้วยพระองค์เอง นับเป็นการตรวจพลครั้งที่ 2 เมื่อสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 1 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ปรากฏการสวนสนามโดยนำธงชัยเฉลิมพลเข้าร่วมพิธีเพื่อฉลองชัยชนะของกองทหารอาสาของ

¹ นริศร์ เลี่ยมทอง คู่มือลิตตะเลงพ่าย. (กรุงเทพมหานคร: รวมสาส์น, 2542), หน้า 98.

² ขวัญใจ คงถาวร. การำตรวจพลของตัวพระในการแสดงละครในเรื่องอิเหนา. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548), หน้า 13.

ไทยจำนวน 3 ครั้ง แต่ไม่ปรากฏหลักฐานว่ามีผู้ตรวจพลหรือไม่ และใครเป็นผู้ตรวจพล จนถึงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช-มหาราช ได้มีการตรวจพลสวนสนามเป็นประจำทุกปีตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ดังที่กล่าวข้างต้น ผู้ที่ทำหน้าที่ตรวจพลนั้นคือ พระมหากษัตริย์ ซึ่งทรงดำรงตำแหน่งกองทัพไทย จึงสามารถตั้งข้อสังเกตได้ว่า ผู้ที่ทำหน้าที่ตรวจพลนั้นต้องเป็นพระมหากษัตริย์ หรือผู้ที่ดำรงตำแหน่งเป็นแม่ทัพ

จากที่ได้กล่าวมา การตรวจพลในบริบทของสังคมไทยส่งผลและมีอิทธิพลต่อการแสดงนาฏศิลป์ไทย เนื่องจากบทละครรำของไทยนั้นปรากฏการสู้รบของแต่ละฝ่ายแทบทุกประเภท และแทบทุกเรื่อง ทั้งการแสดงโขน ละครใน ละครนอก ละครพันทาง ละครอิงประวัติศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทยจึงได้คิดประดิษฐ์กระบวนการรำตรวจพลสอดแทรกเข้าไป ด้วยจุดมุ่งหมายในการรำตรวจพลในการแสดงคือ เพื่อสื่อถึงการตรวจตราไพร่พล กองทัพ แสดงความยิ่งใหญ่และแสดงแสนยานุภาพของกองทัพ เป็นการอวดฝีมือ ทักษะ ความคล่องแคล่วชำนาญในการรำใช้อาวุธของผู้แสดง และเป็นการเพิ่มอรรถรสให้แก่ผู้ชม โดยมีขั้นตอนของการรำตรวจพลคือ คนธงออกมารำยรำ จากนั้นจึงเป็นพลทหาร และสุดท้ายคือตัวแม่ทัพ โดยที่ตัวแม่ทัพนั้นจะมีขั้นตอนในการปรากฏกาย ดังนี้

- การเริ่มปรากฏกายโดยการออกมาขึ้นแท่นฉาก เพื่อรับการเคารพจากกองทัพ
- การรำอาวุธเพื่อแสดงความคล่องแคล่วชำนาญในการใช้อาวุธ
- การเดินตรวจพลในกองทัพเพื่อตรวจความเรียบร้อย
- การถามความพร้อมของกองทัพเพื่อเตรียมเคลื่อนพล
- การแสดงแสนยานุภาพของแม่ทัพ ในท่าที่เรียกว่า “ท่าจะ”
- การเข้าสู่ที่เตรียมพร้อม เพื่อสั่งให้กองทัพออกเดินทาง

ขั้นตอนการตรวจพลดังกล่าวถือเป็นแบบแผนของการรำตรวจพล ซึ่งในการแสดงละครประเภทต่างๆ นั้นก็จะใช้รูปแบบกระบวนการรำตรวจพลเช่นนี้ จะมีความแตกต่างกันเพียงน้อยความแตกต่างที่เด่นชัดก็คือ เชื้อชาติของตัวละครนั้นๆ เช่น ถ้าตัวละครมีเชื้อชาติเป็นพม่า กระบวนท่ารำ คนตรีประกอบการแสดง และเครื่องแต่งกายก็จะบ่งบอกถึงความเป็นพม่า หากตัวละครมีเชื้อชาติเป็นมอญ กระบวนท่ารำ คนตรีประกอบการแสดง และเครื่องแต่งกายจะบ่งบอกความเป็นมอญ คนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงนั้นเรียกว่า เพลงออกภาษา ละครที่มีตัวละครหลากหลายเชื้อชาตินั้นก็คือ ละครพันทาง เป็นละครรำที่เกิดขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ให้กำเนิดคือ เจ้าพระยามหินทรศักดิ์ธำรง ซึ่งท่านได้ไปเห็นละครตะวันตก จึงเกิดความรู้สึกแปลกใหม่ดี และนำความคิดนั้นมาปรับปรุงละครนอกที่ท่านเป็นเจ้าของคณะ

ละครอยู่ ท่านได้นำเรื่องราวราชราชมาร่วม โดยแต่งบทและวิธีใหม่ เช่นใส่ท่าที่ น่าจะเป็นมอญพม่าลงไป แต่การรำนั้นยังไม่ถึงหลักการรำของไทย ท่าที่แปลกใหม่คือท่ารำโยนตัวของตัวละครที่เป็นมอญ การเจรจาทำเสียงให้แปร่งไปจากไทย เพื่อให้รู้สึกว่าเป็นชาวมอญหรือพม่า สำหรับบทร้องก็ใส่ทำนองที่เห็นว่าเป็นชาวมอญหรือพม่าลงไป ต่อมาเจ้าพระยามหินทรศักดิ์ธำรงได้ดัดแปลงให้นำกระบวนรำแบบจื๋อมาใช้กับตัวละครฝ่ายจีน (ฝ่ายพระเจ้ากรุงคำฉิง) กระบวนร้องและดนตรีเป็นแบบไทย แต่สอดใส่ทำนองและเครื่องดนตรีของจีนลงไปด้วย ซึ่งสามารถสรุปลักษณะเฉพาะของการแสดงละครพันทางได้ดังนี้

1. เล่นเรื่องเกี่ยวกับภาษา ตัวละครในเรื่องมีหลายเชื้อชาติหลายภาษา
2. การแต่งกาย แต่งอย่างพันทาง และแต่งอย่างเครื่องน้อย บ่งบอกวัฒนธรรมตามเชื้อชาติ
3. ท่ารำ สอดใส่ลีลาท่ารำตามเชื้อชาติ
4. การบรรเลงเพลงและการขับร้อง มีทำนองบ่งบอกลักษณะตามเชื้อชาติ

ละครพันทางเป็นการแสดงที่เล่นเรื่องภาษา หลากหลายเชื้อชาติ จึงทำให้การรำตรวจพลในละครพันทางนี้มีความน่าสนใจ ทั้งในเรื่องของการแต่งกาย การบรรเลงเพลงและการขับร้อง รวมถึงกระบวนท่ารำที่มีความแปลกแตกต่างไปจากการแสดงโขน ละครใน และละครนอก

ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นว่า ละครพันทางเป็นละครรำที่ปรับปรุงขึ้นใหม่โดยเจ้าพระยามหินทรศักดิ์ธำรงซึ่งท่านได้ชมการแสดงละครตะวันตกเห็นว่ามีแปลกใหม่ดี จึงนำมาปรับปรุงกับละครรำของไทยให้มีความแปลกตาน่าสนใจบ้าง โดยเริ่มจากการฝึกหัดให้กับคณะละครของท่าน ซึ่งได้รับการตอบรับจากผู้ชมเป็นอย่างดี เนื่องจากมีความแปลกใหม่ ดำเนินเรื่องรวดเร็ว แสดงเรื่องที่มีหลากหลายชนชาติ เช่น ชาวมอญ ชาติพม่า ชาติลาว และชาติจีน ซึ่งทั้ง 4 เชื้อชาตินี้ได้ปรากฏการรำตรวจพลด้วย บรรณครูผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทยได้คิดประดิษฐ์กระบวนท่าการรำตรวจพลทั้ง 4 เชื้อชาตินี้ไว้ด้วย แต่ละชุดการแสดงได้สอดแทรกกระบวนท่ารำ ลีลา กลเม็ด และวิธีการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายที่สามารถสื่อถึงความเป็นเชื้อชาตินั้นๆ ลงไป อีกทั้งเครื่องแต่งกาย ดนตรี และการขับร้องก็สามารถบ่งบอกเชื้อชาติต่างๆ เหล่านั้นด้วยเช่นกัน ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวทั้งสิ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและวิเคราะห์แบบแผนของการรำตรวจพลในรูปแบบของละครพันทาง องค์ประกอบการแสดง กลวิธีของการรำตรวจพลของ 4 เชื้อชาติ ตามแบบฉบับของกรมศิลปากร เพื่อรวบรวมไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นหลักฐานซึ่งมุ่งเน้นเพื่อการอนุรักษ์แบบแผนของการรำตรวจพลในการแสดงละครพันทาง และเป็นหลักฐานเพื่ออ้างอิงสู่แนวทางแก่ผู้ที่สนใจศึกษาทางด้านนี้ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาประวัติความเป็นมาของการรำตรวพผลในการแสดงละครพื้นทาง
2. ศึกษาองค์ประกอบการรำตรวพผลตัวพระในการแสดงละครพื้นทาง
3. ศึกษาแบบแผนและกลวิธีของการรำตรวพผลตัวพระในการแสดงละครพื้นทาง
4. ศึกษาวิเคราะห์บริบททางสังคมที่มีต่อการรำตรวพผล

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้ ศึกษาประวัติ แบบแผน กระบวนท่า และวิเคราะห์กลวิธีการรำของการรำตรวพผลในละครพื้นทาง เรื่องราชาธิราช ตามแบบฉบับของกรมศิลปากรเรื่องผู้ชนะสิบทิศ ตอนมั่ง-ตราต้องทวน ชุดสอพิณยาตรวพผล เรื่องราชาธิราช ตอนสังข์จะสมิงนครอินทร์ ชุดมั่งราย กะยอระวาดตรวพผล เรื่องพญาผานอง ตอนรักเก่าคืนชีพ ชุดขุนไสยศตรวพผล และเรื่องราชาธิราช ตอนสมิง-พระรามอาสา ชุดกามนีตรวพผล

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

1. ค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และอินเทอร์เน็ต
2. สัมภาษณ์อาจารย์ผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทย
 - อาจารย์สุวรรณณี ชลานุเคราะห์ ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (นาฏศิลป์-ละครรำ) ปี พ.ศ. 2533 ผู้เชี่ยวชาญและทรงคุณวุฒิทางด้านนาฏศิลป์ไทย
 - อาจารย์รามพ โปธิเวส ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (นาฏศิลป์ไทย) ประจำปี พ.ศ. 2547 ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดทำรำกามนีตรวพผลมาจากครูชวงค์ คุริยประณีต
 - อาจารย์ไพฑูรย์ เข้มแข็ง ครูชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญและทรงคุณวุฒิทางด้านนาฏศิลป์ไทย
 - ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย จันทร์สุวรรณ ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (นาฏศิลป์) ปี พ.ศ. 2548 คณบดีคณะศิลปศึกษานาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดทำรำขุนไสยศตรวพผลจากคุณครูลมูล ยมะคุปต์
 - นายปกรณ์ พรพิสุทธิ์ ผู้อำนวยการสำนักงานการสังคีต กรมศิลปากร ผู้ที่ได้รับการ

ถ่ายทอดทำร่ำม้งรายกะยอจะวาจากท่านผู้หญิงแล้ว สนิทวงศ์เสนี

- อาจารย์จุลชาติ อรัณยะนาค ครูชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ผู้ที่ได้รับแสดงบทบาทสอพินยาเป็นคนแรกผู้ประดิษฐ์ทำรำชุดสอพินยาตรวจพล และได้รับการถ่ายทอดทำรำชุดกามนีตรวจพลจากอาจารย์รามพ โพธิเวส
- นายสมชาย อยู่เกิด นาฏศิลป์ชำนาญงาน สำนักงานสังคีต กรมศิลปากร ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดทำรำสอพินยาตรวจพลจากอาจารย์จุลชาติ อรัณยะนาคเป็นคนแรก

3. รวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ทั้งจากหนังสือ เอกสารที่เกี่ยวข้อง อินเทอร์เน็ต และการสัมภาษณ์
4. สรุปเป็นผลงานวิจัย โดยแบ่งเป็นหัวข้อตามบทดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

- 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
- 1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 1.3 ขอบเขตของการวิจัย
- 1.4 วิธีดำเนินงานวิจัย
- 1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

- 2.1 ความเป็นมาของการตรวจพล
- 2.2 การตรวจพลในบริบทสังคมไทย
- 2.3 ประวัติความเป็นมาของละครพื้นทาง

บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย

- 3.1 ศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทางเอกสาร
 - หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - ห้องสมุดคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - ศูนย์สารนิเทศมนุษยศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - กลุ่มวิจัยและพัฒนากการแสดง กลุ่มนาฏศิลป์ สำนักงานสังคีต กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม
 - ศูนย์รักษาศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

- ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)

3.2 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

- อาจารย์สุวรรณณี ชลานุเคราะห์ ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (นาฏศิลป์-ละครเวที) ปี พ.ศ. 2533 ผู้เชี่ยวชาญและทรงคุณวุฒิทางด้านนาฏศิลป์ไทย

- อาจารย์รามพ โพธิเวส ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (นาฏศิลป์-ไทย) ประจำปี พ.ศ. 2547 ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดทำรำกามนี้ตรวจพลมาจากครูชูวงศ์ คุริยประณีต

- อาจารย์ไพฑูรย์เข้มแข็ง ครูชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญและทรงคุณวุฒิทางด้านนาฏศิลป์ไทย

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย จันท์สุวรรณ ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (นาฏศิลป์) ปี พ.ศ. 2548 คณบดีคณะศิลปศึกษานาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดทำรำขุนไสยตรวจพลจากคุณครูถมุล ยมะคุปต์

- นายปกรณ์ พรพิสุทธิ์ ผู้อำนวยการสำนักงานการสังคีต กรมศิลปากร ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดทำรำมังรายกะยอชะวากจากท่านผู้หญิงแก้ว สนิทวงศ์เสนี

- อาจารย์จุลชาติ อรัณยะนาค ครูชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ผู้ที่ได้รับแสดงบทบาทสอพิณยาเป็นคนแรกผู้ประดิษฐ์ทำรำชุดสอพิณยาตรวจพล และได้รับการถ่ายทอดทำรำชุดกามนีตรวจพลจากอาจารย์รามพ โพธิเวส

- นายสมชาย อยู่เกิด นาฏศิลป์ชำนาญงาน สำนักงานการสังคีต กรมศิลปากร ผู้ได้รับการถ่ายทอดทำรำสอพิณยาตรวจพลจากอาจารย์จุลชาติ อรัณยะนาค เป็นคนแรก

3.3 การทดลองฝึกปฏิบัติจากผู้เชี่ยวชาญและทรงคุณวุฒิทางด้านนาฏศิลป์ไทย ดังนี้

- รับการถ่ายทอดทำรำชุดขุนไสยตรวจพล จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย จันท์สุวรรณ ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง

(นาฏศิลป์) ปี พ.ศ. 2548 คณบดีคณะศิลปปะนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดทำรำขุนไสยศ ตรวจสอบจากคุณครูถมูล ยมะคุปต์

- รับการถ่ายทอดทำรำชุดมั่งรายกะยอละวาทรงพล จากนายปกรณ์ พรพิสุทธิ์ ผู้อำนวยการสำนักการสังคีต กรมศิลปากรผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดทำรำมั่งรายกะยอละวาทรงพลจากท่านผู้หญิงแก้ว สนิทวงศ์เสนี
- รับการถ่ายทอดทำรำชุดสอพิณยาตรวงพล และกามนีตรวงพล จากอาจารย์ จุลชาติ อรัณยะนาค ครูชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ผู้ที่ได้รับแสดงบทบาทสอพิณยาเป็นคนแรกผู้ประดิษฐ์ทำรำชุดสอพิณยาตรวงพล และได้รับการถ่ายทอดทำรำชุดกามนีตรวงพลจากอาจารย์รามพ โพธิเวส

3.4 การบันทึกเสียงและภาพ

- บันทึกเสียงการสัมภาษณ์
- บันทึกภาพนั่งกระบวนทำรำ
- บันทึกภาพนั่งเครื่องแต่งกายที่ใช้ในการแสดง
- บันทึกภาพนั่งอุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง

3.5 วิเคราะห์ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูล

บทที่ 4 องค์ประกอบของการรำตรวจพลในการแสดงละครพื้นทาง

4.1 ขั้นตอนของการรำตรวจพล

4.2 องค์ประกอบการรำตรวจพลมอญ จากเรื่องผู้ชนะสิบทิศ ตอนมั่งตราต้องทวน ชุดสอพิณยาตรวงพล

- 4.2.1 คุณลักษณะของผู้แสดงที่เป็นตัวละครทั่วไป
- 4.2.2 คุณลักษณะของผู้แสดงสอพิณยาตรวงพล
- 4.2.3 เครื่องแต่งกายที่ใช้ในการแสดงชุดสอพิณยาตรวงพล
- 4.2.4 อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดงชุดสอพิณยาตรวงพล
- 4.2.5 เพลงที่ใช้ในการแสดงชุดสอพิณยาตรวงพล
- 4.2.6 เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดงชุดสอพิณยาตรวงพล
- 4.2.7 กระบวนทำรำชุดสอพิณยาตรวงพล
- 4.2.8 แผนผังการใช้พื้นที่เวทีในการแสดงชุดสอพิณยาตรวงพล

- 4.3 การรำตรวงพลพม่า จากเรื่องราชาธิราช ตอนสังจะสมิงนครอินทร์
ชุดม้งรายกะยอละวาดตรวจพล
 - 4.3.1 คุณลักษณะของผู้แสดงม้งรายกะยอละวาดตรวจพล
 - 4.3.2 เครื่องแต่งกายที่ใช้ในการแสดงชุดม้งรายกะยอละวาดตรวจพล
 - 4.3.3 อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดงชุดม้งรายกะยอละวาดตรวจพล
 - 4.3.4 เพลงที่ใช้ในการแสดงชุดม้งรายกะยอละวาดตรวจพล
 - 4.3.5 เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดงชุดม้งรายกะยอละวาดตรวจพล
 - 4.3.6 กระบวนการรำชุดม้งรายกะยอละวาดตรวจพล
 - 4.3.7 แผนผังการใช้พื้นที่เวทีในการแสดงชุดม้งรายกะยอละวาดตรวจพล
- 4.4 การรำตรวงพลลาว จากเรื่องพญาผานอง ตอนรักเก่าคืนชีพ ชุดขุนไสยศ
ตรวจพล
 - 4.4.1 คุณลักษณะของผู้แสดงขุนไสยศตรวจพล
 - 4.4.2 เครื่องแต่งกายที่ใช้ในการแสดงชุดขุนไสยศตรวจพล
 - 4.4.3 อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดงชุดขุนไสยศตรวจพล
 - 4.4.4 เพลงที่ใช้ในการแสดงชุดขุนไสยศตรวจพล
 - 4.4.5 เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดงชุดขุนไสยศตรวจพล
 - 4.4.6 กระบวนการรำชุดขุนไสยศตรวจพล
 - 4.4.7 แผนผังการใช้พื้นที่เวทีในการแสดงชุดขุนไสยศตรวจพล
- 4.5 การรำตรวงพลจีน จากเรื่องราชาธิราช ตอนสมิงพระรามอาสา ชุด
กามนีตรวจพล
 - 4.5.1 คุณลักษณะของผู้แสดงกามนีตรวจพล
 - 4.5.2 เครื่องแต่งกายที่ใช้ในการแสดงชุดกามนีตรวจพล
 - 4.5.3 อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดงชุดกามนีตรวจพล
 - 4.5.4 เพลงที่ใช้ในการแสดงชุดกามนีตรวจพล
 - 4.5.5 เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดงชุดกามนีตรวจพล
 - 4.5.6 กระบวนการรำชุดกามนีตรวจพล
 - 4.5.7 แผนผังการใช้พื้นที่เวทีในการแสดงชุดกามนีตรวจพล

บทที่ 5 วิเคราะห์กระบวนการทำรำ ลีลา และกลวิธีในการแสดง

5.1 วิเคราะห์กระบวนการทำรำ ลีลา และกลวิธีในการแสดงชุดสอพิณชา ตรวจพล

5.1.1 ประเภทของทำรำ

5.1.2 ลักษณะการเคลื่อนไหวของทำรำ

5.1.3 การใช้พื้นที่ของเวทีในการแสดง

5.1.4 ทำรำที่เป็นเอกลักษณ์

5.2 วิเคราะห์กระบวนการทำรำ ลีลา และกลวิธีในการแสดงชุดมั่งรายกะยอ- ฉะวาตรวจพล

5.2.1 ประเภทของทำรำ

5.2.2 ลักษณะการเคลื่อนไหวของทำรำ

5.2.3 การใช้พื้นที่ของเวทีในการแสดง

5.2.4 ทำรำที่เป็นเอกลักษณ์

5.3 วิเคราะห์กระบวนการทำรำ ลีลา และกลวิธีในการแสดงชุดขุนไสยศ ตรวจพล

5.3.1 ประเภทของทำรำ

5.3.2 ลักษณะการเคลื่อนไหวของทำรำ

5.3.3 การใช้พื้นที่ของเวทีในการแสดง

5.3.4 ทำรำที่เป็นเอกลักษณ์

5.4 วิเคราะห์กระบวนการทำรำ ลีลา และกลวิธีในการแสดงชุดกามนีตรวจพล

5.4.1 ประเภทของทำรำ

5.4.2 ลักษณะการเคลื่อนไหวของทำรำ

5.4.3 การใช้พื้นที่ของเวทีในการแสดง

5.4.4 ทำรำที่เป็นเอกลักษณ์

5.5 วิเคราะห์บริบททางสังคมที่มีต่อการรำตรวจพล

5.5.1 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเชื้อชาติ

5.5.2 ด้านระเบียบวินัยของคนในสังคม

5.5.3 ด้านความนิยมตามยุคสมัย

5.5.4 ด้านการกระจายความรู้สู่สังคม

บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ค้นคว้าจากหนังสือ เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และอินเทอร์เน็ต
2. การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทย
3. การบันทึกภาพนิ่ง
4. การบันทึกเสียง

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบประวัติความเป็นมาและองค์ประกอบของการรำตรวจพลในละครพื้นทาง
2. ทราบกลวิธี ลีลา และลักษณะเฉพาะของการรำตรวจพลเชื้อชาติต่างๆ ในละครพื้นทาง พร้อมทั้งเป็นการเผยแพร่ทำรำ
3. เป็นการเผยแพร่ทำรำและทักษะการรำตรวจพลเชื้อชาติต่างๆ ในละครพื้นทาง
4. เป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจในการประยุกต์และศึกษาเกี่ยวกับการรำตรวจพลในละครพื้นทางต่อไป